СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 237. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 10-го жовтня 1940. No. 237. Jersey City, N. J., Thursday, October 10, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИЛКІ ЗАВЗИВАЄ РУЗВЕЛТА, ЩОБ СКАЗАВ ПРАВДУ

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі виголосив чергову промову в дільниці Ню Йорку, Бронкс. В цій промові Вилкі закликав Рузвелта, щоб той виразно і без викрутів сказав, чи не має він вже тепер певних тайних договорів з ріжними державами, які ведуть Америку прямо до війни? Президент мусить на це відповісти людям, казав Вилкі. Бо уряд, який обдурює людей не заслугує бути урядом, ще й до того в таких критичних часах. Він, говорив, що в багатьох справах Рузвелт і ціла його ґрупа позує та своїм зверхнім виглядом дає зовсім інше враження, від того, що думає. Колиб його вибрали президентом, казав Вилкі, він справу виповідження війни предложить до рішення широкому загалові. Бо це на плечах широкого загалу спадають труднощі війни, а не на плечі тих, що її виповідають, казав він.

ПОТВЕРДЖЕННЯ ЗАСУДУ ГАЙНСА.

ОЛБАНІ. — Апеляційний суд потвердив засуд бувшого впливового політикана з Тамені Голу, Джеймса Гайнса, якого засуджено на кількалітню тюрму за те, що, користаючи зо своїх політичних впливів охороняв нюйорських ґенґстерів і ракетірів, що займались льотеріями. Ці ґенґстери, серед яких ватажком був відомий Доч Шульц, платили Гайнсові наперед від $500 до $1,000 тижнево. Опісля зменшили цю платню на половину. За те Гайнс звязувався з ріжними суддями і старався увільнювати ґенґстерів, коли їх потягнено перед суд. Також Гайнс впливав серед поліційних властей, щоб усували, або переносили на інше місце таких поліцаїв, що занадто наступали ґенґстерам на пяти. Після затвердження засуду, Гайнс, що майже рік був на волі за окупом, мусітиме таки йти до тюрми на чотири до вісім літ.

КОНҐРЕСМЕНИ ХОЧУТЬ ЇХАТИ ДО ДОМУ.

ВАШИНҐТОН. — Хоч провідники конгресу стоять далі на становищі, що тепер такі важні часи, що не можна конґресменам розїздититись на довший час на вакації, проте конґресмени, маючи на увазі надходячі вибори, дуже нетерпеливляться і таки хочуть їхати до дому. Вони грозять, що поїдуть самі, без офіційного дозволу, коли конґресові власти далі задержуватимуть їх у столиці. Вони вже тепер не хочуть приходити на наради і буває деколи, що тяжко дістати „кворум", себто числа, потрібного до розпочаття нарад і голосування. Внесок, щоб на приказ конгресових властей арештовано конґресменів по їх домах і силою притягувано на наради, перепав.

ПРОТИ ВТРУЧАНЬ КОМІТЕТУ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Вилiем Нудсен заявив, що комітет взаємовідносин праці не може втручатись у справи зброєння і говорити, кому уряд має дати замовлення на будову воєнних машин, а кому ні? Виріб зброї має відбутись можливо якнайскадше і найскорше, і він не може брати під увагу розрахунків комітету взаємовідносин праці з поодинокими фабриками. В тім самім дусі зізнавали перед конгресовим комітетом секретар маринарки Френк Накс, кажучи, що зброєння є під теперішню пору важнішим, ніж інші справи. Тому рішення комітету взаємовідносин праці не можуть відбиватись відемно на виробі зброї.

ПРОЦЕСИ ФАБРИК З КОМІТЕТОМ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

СИНСИНАТІ. — Апеляційний суд розглядав справу компанії Форда, в якій комітет взаємовідносин праці закидав Фордові неправну пропаганду серед робітництва і неправне викинення робітників з роботи за їх юнійну діяльність. Суд ствердив, що Форд мав право видавати летючки і критикувати комітет взаємовідносин праці, як має право кожна ґазета це робити. Зате суд ствердив, що Форд поламав закон Ваґнера, відсуваючи девять робітників з праці за їх юнійну діяльність.

ЧУЖИНЦІ НЕ МОЖУТЬ СТАВАТИ ДОБРОВОЛЬЦЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Представник армії офіційно повідомив, що в теперішню хвилю можуть добровільно вступати до армії лиш американські громадяни. А то тому, що в теперішню хвилю нема потрібних фондів для виплати платні чужинецьким добровольцям. Зате в часі примусового побору будуть брати до армії всіх тих чужинців, що взяли перші папери. Колиб котрийсь чужинець не хотів служити в армії, то може вицофати свої перші папери. Але тоді він ніколи не буде міг стати американським громадянином. Представник армії також заявив, що в часі побору не будуть питати новобранця про його політичні переконання і будуть нарівні з іншими трактувати комуністів і бундистів.

НАПРУЖЕННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ ЗРОСТАЄ; АМЕРИКА ГОТОВИТЬСЯ ДО ВИБУХУ

Департамент стейту в Вашингтоні потвердив вістку, що американські конзулярні власти дали заклик усім американським громадянам, живучим в Японії, Китаю, Манчуко, Кореї, Гонг Конгу, Індо-Китаю, Формозі, Квантунгу, щоб чимскорше вертали до дому, бо готові втратити можливість взагалі вернути. В дипльоматичних колах Вашингтону велике оживлення. Британський амбасадор мав виїхати на певний час до Лондону, але британські власти повідомили його, щоб внаслідок напруженого положення на Далекому Сході залишався на своїм місци. Кордел Гол мав побачення з японським амбасадором Горінучім, але про висліді їх розмови не було офіційної згадки. На пресовій конференції президент Рузвелт із гумором заявив, що на останніх нарадах з командантами американської фльоти зібрані „студіювали мапи світу".

ВІДПОВІДЬ ДЖЕРЗІСИТСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ ВИЛКОМУ

Представник міських властей Джерзі Сити, Артур Патертон, сказав, що Вилкі надужив гостинни в цім місті і тяжко образив мешканців Джерзі Сити. Вилкі говорив, що чимало будинків у Джерзі Сити зовсім опустіли. Вікна світять пусткою. Вилкі вину цього приписував адміністрації „боса" Френка Гейга. Але вдійсності ці доми опустіли внаслідок републиканської адміністрації з часів Герберта Гувера, казав Патертон. Вони також опустіли внаслідок цього, що залізниці Ню Джерзі, яких представником являється Вилкі тому, бо він є чоловіком публичних ужиточностей, не заплатили стейтові 40 міліонів долярів. Патертон далі говорив, що коли в Джерзі Сити не трапилась така сцена як у Дітройті, в якій люди обкидали Вилкого помідорами, то сталось це тому, що на приказ Френка Гейга багато поліцаїв стерегло Вилкого.

НАЦІСТИ ПОСИЛИЛИ ЛЕТУНСЬКІ НАПАДИ НА АНГЛІЮ

Лондон зазнав бомбардування, якого досі не було, коли брати під увагу, що бомбардування тривало цілу ніч з понеділка на вівторок і цілий день. Тому не диво, що були поважні втрати в людях і значні матеріяльні шкоди. Найбільше було шкоди рано, коли ніхто не надіявся такого нападу. Як звичайно, рух над раном оживає, бо люди виходять з підземелля та отвирають склепи. Так було і тим разом. Тому саме є більше нещасливих випадків. Між іншим бомба, чи її відламок, вдарила омнібус, наслідком чого погибли майже всі подорожні, що сиділи нагорі, а ті, що були на долині, зістали покалічені. У тому нещасливому випадку згинула княжна Катерина Ґаліцин, московська аристократка, що втікла з Росії по вибуху революції, а потім жила в Франції, звідки втікла, коли в Франції зачалась війна. Вона їхала босом до роботи.

ЩЕ НАПАД НА АНГЛІЮ НЕ ВИКЛЮЧЕНИЙ

Таке заповів британський премієр, Винстон Чорчіл, що радить ще далі матись на осторозі й рахуватись з евентуальністю німецького нападу.

ЦІЛА НІМЕЧЧИНА ВІДЧУВАЄ УДАРИ БРИТІЙСЬКИХ ЛЕТУНІВ

В часі, коли німецькі летуни бомбардували Лондон і ріжні міста Англії, Британська Летунська Сила розвинула велику акцію по віх просторах Німеччини. Найдовше, бо понад чотири годин, бомбардовано Берлін, де понищено фабрики, що положені недалеко самого середмістя. Ось ті британські напади, що теж стають і щораз сильнішими, найбільше лютують німців, що заповіли, що скинули тепер за одним разом 36 разів більше тон на Лондон, як британці скинули на Берлін. Отой німецький гнів вказує наглядно, що британці завдають Німеччині поважні втрати.

ЧОРЧІЛ ПРО ВТРАТИ

Винстон Чорчіл заявив в паляменті, що дотеперішні британські втрати, спричинені німецькими налетами виносять 8,500 вбитих і 13,000 ранених.

ПРОТИ ПАПИ

ЛОНДОН. — Д-р Генрі Вилсон, англиканський єпископ з Челмсфорд, заявив, що становище Папи у тій війні є проти-демократичне і проти-британське. Далі казав, що таке саме становище займало папство у минулій світовій війні, а навіть за цілих останніх 400 років. Таке говорив він на єпископській конференції й закінчив тим, що Папа, якщоб був дійсно невтральним, міг би, як духовний провідник, приспішити своїм посередництвом закінчення війни.

ПРОТИЖИДІВСЬКЕ НАСТАВЛЕННЯ

ВІШІ. — Проголошено знесення закону, який давав жидам в Альжирі рівне право з французами. Тепер будуть зрівнані в правах з французами тільки ті жиди, що брали участь у минулій світовій війні, чи тій останній, що зістали відзначені за хоробрість, чи віддали спеціяльні услуги Франції.

ІТАЛІЙСЬКА МОТОРИЗОВАНА АРМІЯ ВІДЗЖАЄ В ЄГИПЕТ.

ПОТРІЙНИЙ СОЮЗ ПРОТИ АМЕРИКИ І СОВЄТІВ, КАЖЕ ЧОРЧІЛ

ЛОНДОН. — Британський премієр, Винстон Чорчіл, заявив, що новий союз Німеччини, Італії й Японії є в першу чергу звернений проти Злучених Держав, а далі проти СССР.

ЗА НЕЗАЛЕЖНИЙ КИТАЙ.

ЛОНДОН. — Британцям більше залежить на тому, щоб Китай визволився з японської неволі й став самостійною державою, ніж, щоб приподобатись Японії й з нею замиритись. Таке сказав Чорчіл в британськім парляменті, коли заповідав, що Бурменський шлях буде отворений дня 17. жовтня. А це означає, що Англія буде помагати воєнними матеріялами тим китайцям, що є в боротьбі з Японією.

НЕ ЗІРВЕ З БРИТАНІЄЮ.

ТОКИО. — Зо заяв урядових кол виходить, що Японія не зробить нічого такого, що довело б до зірвання дипльоматичних зносин з Великою Британією і війни з нею. Так треба розуміти те, що японська преса приняла нагло спокійний тон і не привязує великої ваги до отворення Бурменського шляху. Далі виходить, що Японія не буде старатись вирівнати непорозуміння з Англією, а піде далі своїм шляхом. Тільки не зробить нічого такого, щоб загострити японсько-британські відносини. Впрочім, як читається в японській пресі, Японія дістане тепер всьо, що їй потрібне, в Індо-Китаю, звідки теж зможе повести лекше повітряні налети на китайську провінцію Юнан.

„АМЕРИКА ВИННА".

ТОКИО. — Так тепер пише японська преса про конфлікт з Англією. Каже, що все те діється під напором Злучених Держав, що ведуть тепер супроти Японії „політику страшення".

ІТАЛІЯ ХОТІЛАБ ЗАМИРИТИСЬ З АМЕРИКОЮ.

РИМ. — Італійська преса не перестає займатись італійсько-американським конфліктом. „Пополо д'Італія", орґан Мусолінія, містить статтю написану Марком Апелюсом, довіреним італійського диктатора, в якій кажеться, що Злученим Державам грозить війна з боку Японії й Німеччини, коли вони не погодяться на „життєві простори", визначені державами „осі". А Італія цеї війни не хоче. Вона готова визнати Злученим Державам право на „американський життєвий простір", коли вони не будуть перешкоджати „осі" здобути свій життєвий простір в Африці й Азії. Очевидно, що ще вимагається і того, щоб Злучені Держави перестали допомагати Англії.

ПЕРЕБИРАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ КОНТРТОРПЕДОВЦІ.

ЛОНДОН. — Британська фльота перебрала до вжитку дальшу серію американських контрторпедовців, що були відступлені Англії в заміну за винайм морських баз в західній сфері британських посілостей.

ЕВАКУУЮТЬ ДІТИ З БЕРЛІНА.

БЕРЛІН. — Британські повітряні налети стають щораз частіші й ґрізніші. Ось тому вже вислано з Берліна понад 1,000 дітей в безпечніші місцевости. Кажуть, що від початку війни понад 550,-000 німецьких дітей вивезено з міст, що наражені на британські бомбардування, до більш безпечних місць.

ЗАСКОЧЕНІ АМЕРИКАНЦІ.

ШАНГАЙ. — Порада департаменту стейту, щоб американці, а в першу чергу жінки і діти, чимскорше опускали Китай і Японію, заскочила усіх інтересованих. Одні не є приготовані до наглої ліквідації бизнесових чи інших занять, а другі, що хотілиб виїхати, не мають змоги, бо нема кораблів.

З ОГЛЯДУ НА СОВЄТИ.

ШАНГАЙ. — Цього тижня в четвер у річницю китайської революції, мала Японія визнати китайський режім Ванга в Нанкінгу. Та цього не буде, бо Німеччина відрадила це Японії, щоб таким кроком надто не дражнити Росію.

НАВІТЬ В БОЛГАРІЇ ПРОТИ ЖИДІВ.

СОФІЯ. — Дня 28. жовтня буде предложений парляментові закопроєкт, що буде цілковитою новістю для краю. Він буде звернений проти жидів. Значить, що буде щось такого, чого досі в тім краю ніколи не було. Кажуть, що це станеться під натиском німецької пропаганди. Жиди, згідно з тим проєктом, не будуть могти займати державні чи муніціпальні становища, а також не будуть допущені до служби в війську, ні не будуть могли посідати землю. Буде також означено, яка процентово може бути участь жидів в промислі й торговлі. Усіх жидів має бути в Болгарії до 50,000.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛИЖЧЕ ДО НОВОГО ЗУДАРУ?

З Румунії прийшла вістка, що туди прийшли німецькі війська, а рівночасно румунський диктатор Антонеску відкрито дав до зрозуміння, що він і пронацистична „залізна ґвардія" це одно й то само. Ці вістки вмить насторожили цілий світ: які події приготовляються в тій частині й яке значіння мають вони для решти світу?

Німецька команда каже, що вона вислала війська до Румунії, щоби стерегти румунські нафтові терени, мовляв, загрожені англійськими заговірниками, та щоби зреорганізувати румунську армію. Німецький уряд представляє прихід німецьких військ як доказ, що Німеччина хоче виповнити дану в Відні обіцянку гарантувати румунські кордони, одначе історія німецьких обіцянок, віденських і інших, показує, що Німеччина виконує лише ті обіцянки, яких їй треба для збільшення своїх впливів.

Супроти німецької заяви, що цілість Румунії є загрожена так, що аж треба туди посилати війська, світ питається: хто саме загрожує цілості Румунії? Англія може загрожувати румунській нафті, але не цілості Румунії. Загрожувати можуть, поза Німеччиною, хіба Мадярщина й Росія. Деякі події вказували би на Мадярщину: вонаж далі говорить про румунські жорстокости супроти мадярів, що ще осталися під Румунією. Та ледво чи Мадярщина хотіла би пориватися на якусь акцію проти Румунії. Хіба на приказ Німеччини.

Лишається хіба Росія як одинока агресивна сила проти Румунії, сила проти котрої Румунію збирається обороняти Німеччина. Вказував би тоді прихід німецьких військ до Румунії на те, що поширювання впливів Росії й Німеччини доходить скоро до краю, де ці впливи почнуть за якийсь час поважно зо собою стиратися. Світ до нині ще не знає, що рішили на останнім зїзді в Бренері Мусоліні й Гітлер. Замітно, що на цю конференцію не прошено представника Сталіна. Можливо, що вже там порішено щось проти Росії, але можливо, що все діється в порозумінні зо Сталіном та що нова кампанія скропиться на Англії та на її впливах на Близькому Сході. В такому випадку балканська заверюха була би лише димною заслоною для далеко ширшої інтриґи в полудневій Европі й східній Азії.

Очевидно, куди йде розвій подій, покищо неможливо сказати. Що Росія є в їх осередку, на це вказувалиб конференції між американським департаментом стейту в Вашінґтоні та совєтським представником. У політиці можна всего припускати, нічого не можна вважати неможливим.

Якби мало скоро прийти до зудару між Росією й Німеччиною, то це було би дуже важним для України, котра находилася би тоді в безпосередньому сусідстві воєнного терену й була би певно предметом цього зудару.

НЕ СОБОРНІСТЬ, А ГЛУМ НАД НЕЮ

Не було ніколи в українськім народі більшого гасла від того, який обнятий словом „соборність". Те слово тішилось в останніх часах української історії найбільшою популярністю. Щодо цього нема у нас ніякого сумніву.

Та тепер, як бачимо, ми дожили до цього менту, коли та соборність майже осягнена. Але осягнена в найгіршім виді. У такій формі, якої собі ніхто й уявити не міг, бо осягнена в формі московсько-большевицької неволі як висліду насильного прилучення України до СССР.

Уже маємо повно нових вістей з совєтського пекла, то й можемо глибше застановитись над розумованням тих, що то, як наближались червоні банди, казали, що добре, що тепер будемо всі під одним окупантом. Отже це певне, що нічого не полекшало українському народові, що він опинився під „одним окупантом". Тому, не треба добачувати лекшої долі, коли ми під ріжними окупантами, але й не треба себе дурити, що лекше стане, коли все забере один окупант.

Було між українцями дуже багато наївних, що вірили, що то большевики вже змінились. Мовляв, уже не ті стали... Особливо можна це було почути між галичанами. Зачали підноситись між ними голоси, що большевики поведуть на західньо-українських землях таки „інакшу політику". Та доходять до нас тепер уже такі цілком певні вісти, що запевняють, що большевики ніякої інакшої політики не ведуть, а лише держаться своєї давньої й звичайної політики, якою є: економічний грабунок, духове переколпачення усіх на одну віру, себто на віру Леніна-Сталіна, а вкінці цілковите фізичне витереблення цілої української інтеліґенції.

Та було ще одне специфічно галицьке розумовання. І то т. зв. „хлопське розумовання". Мовляв: Мене з хлопа не скинеш. Та бачимо, що тепер большевизм почав і нашого Грицька чи Семена „з хлопа скидати". А як воно виглядає, то найкраще змальоване це таким нашим нарід на селах тою піснею, яку тепер співають по галицьких селах, а яка зачинається словами:

„Ні пацяти, ні свині,
Тільки Сталін на стіні!"

Знову деякі наші мудрагелі-інтеліґенти, що співчували большевикам, фільософували так: Щож мені може статись, коли я в нічому ніколи не ангажувався проти Совєтів? Та так є, що тепер уже й найневинніщі помандрували з Галичини до Ташкенту, чи ще далі. Відчули добре „соборну Русь" українські і ті наші нещасні лемки, що дали намовитись москвофілам і пішли шукати щастя. Та „червона Русь" обдерла їх з усього майна, що привезли з собою, а потім пігнала на роботи...

Навіть дехто зо священиків зачинав уже вірити, що большевики, навчені минулим, дещо змінились у відношенню до релігії. Судили це по тому, що большевики не почали відразу нищити релігію на західньо-українських землях, особливо в Галичині, значить, очевидно, що це не пішлоб їм легко. Та тепер так є, що вже не чується „товариш поп", як це бувало в початках. А як де тільки підніметься найменший голос спротиву з боку якогось священика, так зараз його на Сибір.

І „трудовий інтелігент" радів „соборністю". Думав, що кого як кого, але його, „трудового" чоловіка, таки чіпати не будуть. Бо чогож би і мали чіпати? Ось так розумували многі. А тепер переконались, що большевизм, який держить „соборну Україну", зовсім не цікавиться якоюсь ріжницею між „трудовими" і „не-трудовими", а тільки там, чи маєтьсяся до діла зо свідомим українцем, чи ні. Їм не йде про соціяльний принцип, а про національно-політичний. Іде про винищення свідомого українства, про війну з усім, що справді чисто українське...

Тому, коли маємо тепер на оці нашу „соборність", то памятаймо, що отсе маємо до діла зо соборним винищуванням „трудових" чи „не-трудових" українських людей, що відчувають і думають по українськи. Тому не може бути в нас іншого думання, а тільки те, що веде нас до боротьби з пекельним ворогом. А далі —до його повалення. Памятаймо, що „самостійність" чи „соборність", що її дістаємо чи діставатимемо український нарід з ласки якихнебудь ворогів, буде завжди тільки комедією, тільки жорстоким і кривавим глумом над справжньою самостійністю і соборністю України.

Між 1915 і 1930 роками вродилось в Злучених Державах 750,000 більше хлопців ніж дівчат, а померло 1,175,667 більше чоловіків ніж жінок.

У старинних часах жінка носила перстень у непривязности свого чоловіка на знак, що він передав їй свою владу в домі.

З КАНАДИ

Кооперація між Канадою і Злученими Державами.

Дня 30. вересня відбулася в Торонто національна конференція американських екзекутив бизнесових часописів. На тій конференції промовляв також президент тої конференції, Повл Вутон. Він заявив, що кооперація між Канадою і Злученими Державами сталася справою великої ваги для кожного чоловіка, жінки та дитини, почавши від Арктичного колеса аж до Ріо Ґранде. У промові через радіо Вутон підкреслив, що обидва краї розбудовують великі промислові заведення, які будуть потрібні по війні. І додав, що розвязка теперішних проблем буде вимагати тісної співпраці обидвох країв.

Злучені Держави формально зобовязалися боронити Канаду проти кожного наїздника. Та границю, що є довга 3,966.7 миль, дуже тяжко оборонити, якби котримсь з обох країв заволодів неприятель. Є одначе вигляди на те, що Канада й Злучені Держави потраплять оборонити себе, або разом впадуть.

В Алберті живе до 75,000 українців.

Згідно з останнім переписом населення, що відбувся 1. червня 1936 р., в Алберті було 772,782 мешканців.

Щодо національности, то перше місце занимали британці, котрих було 400,135, по них на другім місці стояли німці, котрих число виносило 90,961, а по німцях наступали українці, яких мало в тім часі мешкати в Алберті 63,073. Та число це неточне, бо перепис подає ще велике число москалів і поляків, яких тут стільки нема. І так москалів мало бути в тім часі в Алберті 12,675, хоч треба сумніватись, чи живе їх тут більше як половина згаданого числа. Більша часть тих „москалів-росіян" це українці з Буковини, що під впливом батюшок-москвофілів і дійсного москаля-архієпископа, заявили себе при переписі москалями. Поляків згідно з переписом має бути в Алберті 24,060. Ці так звані поляки, це в більшости українці з Галичини або Волині. А що ті краї були під польською окупацією, то списувачі населення, що на тих справах не визнаються, зарахували їх до поляків. Є тут вправді т. зв. латинники, що ходять до костела, але вдома говорять по українськи, бо по польськи навіть не вміють. У кожнім випадку поляків в Алберті не буде більше як яких 14 тисяч, а решта т. зв. поляків це українці і греко-католики. Крім цього перепис виказує 4,634 румунів. І тих ледви буде стільки Це переважно українці зпід бувшої румунської займанщини. За кілька літ, коли приналежність Буковини буде усталена, ті т. звані „румуни скинуть як роса на сонці. У той спосіб українців в Алберті можна числити найменше на 75,000. На четвертім місці стоять французи, яких число останній перепис подає на 39,800. Між поданими в переписі 63,075 українцями має бути 4,980 неписьменних.

Населення Монтреалу.

Монтреал це, як відомо, найбільше місто в Канаді, бо його населення перевищає мілон. Згідно з 98 виданням монтреальського провідника Ловела, населення властивого Монтреалу виносить 1,294,792. Населення великого Монтреалу, який включає монтреальські муніципалі виносить 1,-476,737.

Українці лекторами університету.

На албертійськім університеті в південнім Едмонтоні маємо цього року двох українців лекторами на медичнім факультеті. Є ними д-р Дмитро Середа, що є лектором і демонстратором анатомії, та д-р Василь Оробко, що є лектором на дентистичнім факультеті і викладає про діточі недуги зубів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Філядельфія. — Наради в справі допомогової акції при Американським Червонім Хресті відбудуться 18. жовтня б. р., а не 11-го, як було проголошено.

На острові Балі мужчини є власниками качок і коров та їх доглядають, а жінки доглядають курей та безрог. Хоч жінки приготовляють щоденну їду, то одначе печене порося і страви з морської черепахи приготовляють на бенкети тільки чоловіки.

У стейті Айдаго були чинні вулькани коли Колюмб відкрив Америку.

Тепер загально признають лиш 3 океани: Атлянтійський, Тихий та Індійський.

Ще в XIV. столітто вживано цукру лиш як... ліку.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

В Ярославі (Західня Україна) вийшло перше число кооперативно-господарського часопису „Сільський Господар".

В Лодзі померла 8. серпня Катерина Хамулова, дружина відомого фабриканта килимів в Глинянах (Західня Україна).

Парохом української православної парохії в Берліні є о. Федір Білецький, сотрудником о. Яків Кравчук. Перша відправа відбулася в катедральному соборі українською мовою.

В Перемишлі (що не під Совєтами) отворено український учительський семинар (чотиролітній) для хлопців і дівчат, далі промислову школу (трохлітню) зо столярськими та шлюсарськими відділами для хлопців і кравецьким для дівчат.

В місточку Радині отворено делеґатуру Українського Допомового Комітету.

Папський прелат, о. д-р Петро Вергун, подає в короткій розвідці п. н. „Літургія східньої Церкви" історичний начерк Літургії та повстання церковно-словянської Служби Божої, як теж виказує, які народи на сході Европи покористувались цею Літургією.

Головою комітету відновлення Холмського Собору є В. Островський, український письменник і громадський діяч.

Український Допомоговий Комітет у Холмі організує такі школи в місті: двохрічну торговельну школу, однорічну торговельну школу (лицей), трьохрічну ремісничу школу в Окшеві коло Холму, де буде теж однорічна сільсько-господарська школа і дворічна така школа (лицей).

Отворено український державний коедукаційний семинар в Романові-Живці. Одночасно починається при ньому однорічний педагогічний курс для тих абсольвентів середніх шкіл, які бажають посвятитись учительському званню.

Отворено в Рейовцях на Холмщині муровану барокову церкву, побудовану в 1796 році, а замкнену польською владою. Тепер церкву в нутрі відремонтовано й прикрашено. Цікаве те, що зберігся в ній між іншим олійний образ, намальований письменником В. Островським, уродженцем Рейовця, тому 40 років. Тепер цей письменник прибув на відкриття цеї церкви, а підчас свята виголосив промову, в якій розповів дуже цікаву історію доокола цеї землі, виказуючи фактами, датами і назвищами, як то українські добра переходили в чужі руки.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ І.

(54)

— Спасибі, серденько, я не голодна... Стомилася, знудилася душею на самоті, й неділю Господь послав, — дай, міркую собі, піду навідаю тих, що мій Павло так шанував... Може й сама на добрих людях трохи розвію свій жаль пекучий та розважуся...

— Павло... Боже мій, Боже мій! — згадала Оберемenчиха. — Спаситель наш і оборонець... Страшно подумати, що з нами булоб, якби не він!... І через нас мусів утекти, кинути рідну неньку, хату...

Так балакаючи, вони ввійшли в сіни. Орися готувала до обіду, але ще, як тільки Василиха вступила у двір, побачила стару у віконечко й уся здригнулася, а коли та переступила поріг у хату, вона кинулася з слозами до неї, цілувала їй руки, не в силі промовити слова. Якусь хвилю стояли, обнявшись, мовчки й тихо плакали. Господиня дивилася, як обнялися старе й молоде горе, й собі ронила сльози.

— Ой, лелечко, щож це я! — врешті відірвалася дівчина від дорогої гості, — щеж не подала на стіл, та й хліба не накраяла...

Витераючи хвартухом сльози, заметушилася коло обіду.

— Роздягайтесь, серце, та сідайте внас, — шанобливо припрохувала гостю стара господиня.

— Господи як у вас гарно в хаті, — роздягаючись і оглядаючи хату, говорила Василиха, — як у віночку. Скажено, до старого розуму та ще молоде життя на господарстві, то й у хаті, як у

Розпитувала про двір, про садок, про гордину, скільки чого насаджено, насіяно, і всім тішилася, немов би тее все було її власне. Господиня охоче розказувала про все.

— Та в нас іще геть там за городом, у видолинку, невеличкий підмет та різочка поля... Цього року засіяли пшеницю. Слава Господеві, зійшла добре: як Бог пошле дощі вчасно, то й цього року матимемо хліб не купований. Ой, серденько! алеж скільки тої праці, мороки, клопіт, покі всьому даси лад та поки впораєшся... А без чоловічої руки все ніби не так, все ніби не те, та з самих думок, із самого щоденного страху, що може йте не так зроблено, й це не так упорано, занедужаєш...

— А звісно, без чоловічої руки й розуму тяжко, — підтакнула Василиха.

— Ох, як тяжко, душе мила! Часом ночі не спиш від самих думок тих, хоч і наробишся, навештаєшся за день, зраня до пізнього вечора...

Поки старі отак собі гомоніли про всяку - всячину у вдовецькому господарстві, Орися подала на стіл, потім підійшла до гості і вклонилася низенько:

— Просимо, паніматко, хліба - соли з нами зажити.

Глянула на неї Василиха, й серце наллілося таким теплом, такою ніжністю до дівчини, що непрохані сльози знов навернулися на очі.

— Голубонько моя, господинько люба, кукібничко, — говорила, підводячись і сідаючи до столу, — якаж ти красна та звичайна!... У гарної матері й дитина гарна, звісно...

— Ой, не хваліть, Василихо, люба моя, бо перехвалите! — сміялася радісно стара господиня. — Призволяйтесь, прошу ласкаво.

— Та як жеж, рідна моя не хвалити сонечка, коли воно добре та красне!... Чи таке, ще в борщику своє маєте, чи куповане?

— Своє... Дякувати Богу, все своє...

— От бачите, а я вже давно купую... Та оце закинула кабанця в саж... Погано тільки, що на літо, та мусіла, бо без сала не обійдешся, а купувати все — не накупишся.

— Де там!... звісно, не накупишся...

Рідка за обідом гутірка точилася, як годиться, тихо, поважно, злагідливо. Стара господиня зумисне не згадувала ні про що таке, що зворушилоб, внесло у зрівноважений теплим, щирим привітанням гостині настрій її замішання, гострий жаль та смуток. І Василиха почувала себе, як у раю, як давно вже не почувалася. Понівечена тяжкими пригодами життя душа розтавала в теплі, що ним огорнули її, ніби змовившись, стара господиня з дочкою, а серце, відчувши велике, без найменшої тіні лукавства й умисности, щирість їхню, загорялося такою самою щирою, теплою приязню до них.

По обіді Орися почала бавити в гарячій воді начиння, а мати повела гостю показати город, пішнет, поле...

Орися лишилася сама в хаті. Намагалася розібратися в тих почуваннях, що хвилювали душу її в присутності Павлової матері. Давно чекала зустрічі й боялася її. Знала незлагідливу вдачу старої, а до того ще свідома була того, що як не як, а стара жінка не вважатиме ні на що й у Павловій втечі з дому обвинувачуватиме її, Орисю, що заради неї він безоглядно кинувся в страшну небезпеку. Цей острах чекання минув тепер. Була безмірно задоволена наслідками зустрічі, й тиха радість світилася дівчині на видочку. Ніжним, жадібним до приязні й ласки, молодим серцем своїм відчувала, що якась — нехай невелика — частка тої безмежної Василишиної любови перейшла й на неї, що вона, сливе наречена Павлова, не тільки не стягла на себе ворожого відношення його старої примхуватої неньки, а навпаки — можна думати, що запосіла в серці її місце поруч сина. Якже його не радіти!... Тепер спокійно можна чекати без кінця, поки вернеться Павло. Може щаслива доля її навмисне вчинила так, що через її страждання парубок переміниться на краще в козацькім товаристві, побачить світа, побачить людей, навчиться хоч козацького ремества, коли, тут перебуваючи, не навчився ніякого. Он Крига осой... кинув братчиків і відразу знайшов де рук зачепити. И Павло, вернувшись додому, зможе знайти собі службу в лейтровниках... Аби живий був, не поляг у бою. Та Кригаж живий, а шість років, каже, воював із неврами... Дасть Бог і Павлові щастя...

(Дальше буде)

НОВИЙ МІНІСТЕР.

До британського кабінету міністрів принято Ернеста Бевина, члена Британської Партії Праці, бувшого докового робітника.

З ДНЯ

ПОМІЧ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УКРАЇНИ.

Перед нами в Америці на цілий зріст виринає питання: Як нам звідси помогти нашим братам у рідним краю здобути те, чим тішаться всі культурні народи на світі, себто — волю, свою державу?

Роздумуючи над тим питанням ми натрапляємо на друге важне питання: Чи ставити на першім місці поміч визвольним змаганням наших братів у старім краю, чи може на першому місці ставити задержання тут, в Америці, можливо як найдовше нашої расової, української відрубности?

Дехто думає, що задержання нашої української національної відрубности є тотожне з нашою поміччю старому краєві. Так думають головно ті українські діячі і патріоти, що недавно прибули сюди, до Америки. Та в цьому міститься основна помилка, яка може мати прикрі наслідки не лиш для нас, але в першу чергу для визвольних змагань нашого народу.

ПАРАДОКС.

Життя не таке просте, як нам нераз видається. Воно біжить крутими стежками. Ті стежки доводять нас часто до цілком інших осягнень, ніж ті, які ми ставили собі на вступі. Таким парадоксальним є також питання помочи старому краєві і задержання нашої расової окремішности.

Стаючи на ґрунті расової відрубности, зберігаючи всецільо наші почування для старого краю і демонстративно поступаючи згідно з тими почуваннями в нашім американськім суспільно-політичнім житті, ми може в декого здобудемо марку „патріотів", „характерних". Але тим ми звідси нашим братам у старім краю у їх боротьбі за незалежність не поможемо. Бо в той спосіб ми не втиснемось на чисто американські позиції. Коли закінчиться ця війна перемогою для Англії, інші національности, поляки, чехи, чи навіть румуни і москалі, через своїх провідників, які повтискаються на провідні місця, впливатимуть на різблення нової карти в Европі. Ми з блискучими очима паралітиків, звідси відповідатимемо нашим братам: „Вибачте нам! Ми не маємо впливів, не маємо сили. Ні одного нашого чоловіка ви не знайдете серед тих чисельних політичних, мілітарних і економічних комісій, що викреслюють тепер мапу Европи. А то тому, що все, цілий час, підкреслили ми свою національну окремішність, свою льояльність супроти вас; зберігали свій характер. І ми зберігли свій характер якстій! Ми не збрудили нашої любови ні всецілої льояльности супроти вас найменшою плямою, найменшою заявою. Тіштеся тим. Але простіть водночас, що ми немічні й ні один наш представник не сидить при кермі світових подій!"

ХАРАКТЕР.

Говорив раз один наш чільний духовний провідник: „Я люблю дуже Україну! Терпіння українського народу це мої власні терпіння, хоч би я сам знаходився на волі та жив у добробуті. Щоб визволити той бідний пригноблений нарід я склонний поповнити навіть тяжкий гріх супроти власної душі і тим заслужити вічне пекло".

Скільки характерности й справжньої любови до покривдженого брата містять ці слова! Яка глибина ідеалізму і посвяти в них! Так, це справжня любов людина до брата. В такій любові людина не думає про себе, про свою шкіру, про свій престіж, навіть про добру славу поміж власними людьми, про „характер"; Не думає навіть про свою душу, про царство вічне. Ця людина готова приняти вічну „тьму кромішну", аби врятувати інших!

Але хіба ці слова не відбивають парадоксу? Хіба вони, піддержані ділами, не є доказом досконалости душі й не заслугують не на пекло, але царство вічне?

ДУМАННЯ ПРО СЕБЕ.

Парадоксом є нераз і те, коли деякі люди, щоб врятувати свою власну добру славу „патріота", чи „характерного" чоловіка; щоб врятувати свій німб серед суспільности, забувають про найвищу ціль, якій служать і роблять речі, які шкодять вищій цілі, в нашім випадку помочі рідним братам у старім краю, зате не „компромітують" їх в очах своєї суспільности. Якби хто точно проаналізував цей їх „патріотизм" і цю „характерність", то переконався, що ті люди поступають нераз так тому, бо цілий час думають про себе, про свою добру опінію, яка може заважити колись не зараз, то опісля на їх дальшій, особистій долі...

Той, хто справді думає про службу якійсь вищій ідеї і в тій службі знищить до тла свій еґоцентризм, поступає так, що нераз на себе особисто накликує біду. І то навіть з тих боків, з яких найменше цього сподівався. Та він не дбає. Бо, за словами вище згаданого нашого духовного провідника, чи за словами самого Шевченка, він так любить ідею, що для неї душу погубить.

Форма, чи зміст? Поза, чи чин? Голословні патріотичні заяви, чи справжня поміч поневоленим братам? Отсе питання які кожний з нас мусить якслід вирішити.

ЧЛЕН НАЙВИЩОГО СУДУ. — У конференції суддів третього округа, що недавно відбулася в Атлантик Сіти, Ню Джерзі, взяв участь і цей член найвищого суду Злучених Держав, Овен Дж. Робертс. З ним його жінка.

ТРЕБА РЕЄСТРУВАТИСЬ ДО ВИБОРІВ!

Як ви громадянин Америки, маєте обовязок дбати про добро цього краю. Добро краю, нації, держави залежить у великій мірі від керівників на начальних становищах. В Америці вибирає цих провідників загал громадян. Хто хоче бути виборцем, мусить записатися, отже „зареєструватися" як виборець. Реєстрація виборців уже зачалася в деяких стейтах та місцевостях. У місті Ню Йорку, наприклад, реєстрація вже розпочалася і буде тривати біжучий тиждень, а також в понеділок і вівторок (14. і 15. жовтня) наступного тижня. Реєстрація проголошена в місцевих часописах і на ню треба звернути увагу. Ліпше зареєструватися в перших днях, ніж при кінці. Від вислідy реєстрації залежатиме теж і вислід голосування. Отже взиваємо всіх американських горожан українського роду лавою йти до передвиборчої реєстрації.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні і хквартальні збори тов. „Зоря" відд. 69, відбудуться в суботу 12. жовтня, в 8. години ввечер, в Карпатія Ґали, 217 Іст 6. вул., в Ню Йорку. Проситься всіх членів прибути на збори. — Михайло Ликтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Треті квартальні збори Бр. св. Володимира, відд. 130. відбудутсья в суботу, 12. жовтня, в годині 8. ввечір, в салі 30 Іст 7. вул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — Антін Карпович, рек. секретар.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Збори Тов. Укр. Січ, відд. 59 відбудуться в суботу, 12. жовтня в годині 7.30 вечером. На ці збори мушені явитись усі члени, бо є дві важні справи до вирішення. Особливо присутність членів, що платять до каси хорої підпори, є конечна і то на означений час, не годину пізніше. Учімся точности. Члени, що все довгують, повинні вже раз вирівнати свій довг, бо в нашій місцевости безробіття нема і нема причини все бути на руках урядників кожного місяця найдалі до двайцятого. — Л. Чернявський, предс.; М. Галькевич, кас.; І. Глива, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Єдність, відд. 163., відбудуться в неділю, 13. жовтня, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклін ул. Є важні справи до порішення. Приявність всіх членів обовязкова. Початок зборів в год. 1. пополудні. — Уряд.

АНСОНІЯ, КОНН. — Треті квартальні збори Тов. Запорожська Січ, відд. 67, відбудуться в неділю, 13. жовтня, точно в год. 2. пополудні. Є важні справи, а головно справа товариського бенкету. Обовязком всіх членів прибути на збори. Проситься членів за передконвенційну кампанію, за приєднання нових членів, щоби наш відділ не був позаду. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої довги. — За уряд: — Іван Шуран, предс.; Іван Нісевський, кас.; Григорій Путинок секр.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

35-літній ювилей парохії при Церкві св. Юра.

Парохіяльний Комітет української кат. парохії при Церкві св. Юра в Ню Йорку видав відозву, звернену до українського громадянства в Ню Йорку, в якій читаємо між іншим таке:

„Саме цього року минає 35 літ від хвилі оснування першої й одинокої до нині української католицької парохії в Ню Йорку, яка по ріжних світлих і сумних переживаннях триває й розвивається до нині...

„Памятку тої історичної події в життю наших скитальців, що, шукаючи кращої долі, покинули Рідний Край і опинилися на американській землі, зажили в Ню Йорку та в 1905 р. згуртувалися в парохію при церкві св. Юра — задумує Парохіяльний Комітет при тійже церкві відсвяткувати цілим рядом ювилейних (радісних) торжеств продовж 1940-41".

Далі обговорюється у відозві роди торжеств, а в тому заповідається, що в неділю, дня 27. жовтня б. р. відбудеться з цеї нагоди Святочний Ювилейний Концерт в Карпатія Гол, на якому святочну промову виголосить епископ д-р Іван Бучко. В концертовій програмі возьмуть участь відомі артисти: пані Марія Сокіл і проф. Антін Рудницький.

ЙОНҐСТАВН, О.

Підготовка до Вистави „В боротьбі за волю".

Замість концерту Листопадового Свята, хор „Бандурист" укр. прав. громади приготовляється поставити цего року в осени, при кінці жовтня, драму в 5 діях із живим образом під назвою „В боротьбі за волю". Ця драма написана о. С. Мусійчуком ще в 1920-21. році, а друкована в 1925. В ній представлена боротьба нашого народу за свої права, зокрема боротьба Січових Стрільців з ляхами в 1918 році за державну самостійність України.

Перший акт представляє знущання польського дідича над селянами та визиски нашого народу з боку ріжних паразитів. Друга дія представляє веселу нашу молодь, гурт молодців, що вступають добровільно в ряди українського війська. Тут представлений вийт-патріот, і мати, що обох синів висилає на війну за Україну.

Третя дія представить нам боротьбу Січових Стрільців з ляхами й хоробрости нашого війська. Четверта й послідна дія представляє побіду нашого війська, й ясні світлі моменти нашої державности.

В драмі є селянські й військові гурти, багато пісень гуртових та сольових. Драма жива й наскрізь патріотична. Її ставили вже ріжні драматичні кружки в ріжних містах Америки й Канади, а оце перший раз будемо мати нагоду побачити її на сцені в нашім Йонґставні. Бере участь в грі поверх 40 осіб. Ролі обложені найздібнішими аматорами, а режисує сам автор штуки.

Український нарід далі продовжає боротьбу за волю і в тій боротьбі зазнає чимало втрат. Ми повинні помогти нашим братам. А для нашої власної тутешньої роботи слід нам поглянути і на згадану вище драму. Вона й нас запалить до дальшої громадської праці і посвяти.

Осип Венґжин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, відд. 280, відбуде збори в неділю, 13. жовтня, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакаванна Ев. Присутність всіх членів на тих зборах конечна. Рівнож припоминається довгуючим членам, щоби платили на час і точно перед 25. в місяці. В іншім разі поступиться після статута. — Р. Рубльовський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Українського Клюбу Поступового, відд. 70, вдібудуться в вівторок, 15. жовтня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Кожний член обовязаний прибути на збори, вирівнати свої вкладки, як також обговорити деякі важні справи для добра товариства. Приведіть своїх кревних і знайомих, щоби їх вписати в члени товариства і У. Н. Союзу. — Григорій Когут, предс.; Михаїл Самоїл, кас.; Антін Онисик, секр.

Адреса секретаря: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2.-4298

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартальні збори Тов. Зап. Січ, відд. 234. відбудуться в пятницю, 11 жовтня, в год. 8. вечером в салі Укр. Народного Дому, 214 Фултон, Стр. Проситься всіх членів прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Уряд і контрольна комісія здадуть звіт з третого кварталу. Членів, котрі на орґанізаційних зборах обіцяли щиро працювати до Тов. Зап. Січ і Укр. Нар. Союзу, проситься, щоби дотрималися своєї обітниці і постаралися привести хоч по одному новому членові на збори. Члени, що не являться на збори, будуть карані після ухвал Товариства. — П. Сташко, голова; В. Кардаш, скарбник; С. Могила, секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Д. Вітовського, відд 375., відбудуться в неділю, 13. жовтня, в год. 12:30 пополудні в домі У. А. Горожан, 847. Франклін стр Проситься всіх членів явитись на збори. — Уряд.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестрицтво Рож. Пресв. Богородиці, відд. 36. відбуде збори в неділю, 13. жовтня, в гали церковній, в год. 3. пополудні точно. Тож просимо членкині приходіть на означений час, бо маємо багато важних справ до вирішення. Тож всі сестри приходіть на мітинґ. Припоминається тим членам, котрі довгують, щоби прийшли на збори й заплатили свої вкладки. І припоминаємо, приєднуйте нових членів до У. Н. Союзу й до Сестрицтва, а отримаєте за приєднання нагороду. — За уряд: Марія Гайсак, предс.; Настазія Грицак, касєр; Марія Ходак секретарка.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Триквартальні збори Тов. Зап. Січи, відд. 367., відбудуться в вівторок, 15. жовтня, в год. 7.30 вечером, в галі церковній. Проситься всіх членів явитись на зборах, а довжні члени мусять вирівнати свої вкладки, бо в противному разі будуть суспендовані. Це вже послідний раз напоминається членів в цьому році. Контроля здасть звіт і будуть другі важні справи до порішення. Отже обовязком членів явитись. Не забуваюме вписувати своїх дітей до Союзу, як також приєднувати нових старших членів. — Сорохтей, Лиско, Дмитрів.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Василія Вел., відд. 87. повідомляє членів, що відбудеться квартальний мітинґ 13. жовтня, в гали парохіяльній, Ellicott Road. Всі члени повинні прибути і вирівняти свої залеглости. — Алекса Костецький, пр.; Іван Окаль, кас.; Николай Трояновський, секр.

КИДАЛИ КАМІННЯМ НА ПОЇЗД ВИЛКІ. — Кондуктор поїзду републиканського кандидата Вендела Вилкі показує камінь і шибу, через котру він упав до поїзду.

ПОВІДОМЛЕННЯ!

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ СОЮЗОВОЇ МОЛОДІ

ВІДДІЛІВ Ч. 238. І 374. У. Н. СОЮЗУ
В БОСТОН, МАС.,

:— відбудуться :—

У НЕДІЛЮ, 13-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER 13, 1940)
В ГОДИНІ 12.30 ЗПОЛУДНЯ
У ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛИ
під ч. 136 ARLINGTON, ST., BOSTON, MASS.,
зараз по відправі

На ці збори вся Союзова молодь обох відділів повинна явитись, і почути, що Батько Союз для нас дає. По інших околицях молодіж має Союзові Спортові Дружини, а в нас в Бостоні остаються позаду!

Приходіть всі Хлопці й Дівчата!

Про Спорт Союзу буде говорити молодий Союзовець і Студент Технологічного Інституту гром. **Андрей Прохніцький**, а про користи й поміч У. С. Союзу для Спорту Союзової Молоді головний радний У. Н. Союзу **Н. Давискиба.**

На цих зборах мається оснувати Союзову Спортову Дружину.

Н. Давискиба,
237 Головний Радний У. Н. Союзу.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛУ 294. УКР. НАР. СОЮЗУ
В РОҐВЕЙ, Н. ДЖ.,
—: відбудуться :—

В СУБОТУ, 12. ЖОВТНЯ (OCTOBER 12, 1940)

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ,
211 Вест Гренд Евню, Роґвей, Н. ДЖ.,

на котрі повинні явитись всі члени враз зо жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. **Василь Загаєвич**, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члени мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Гузар, предсідник, **Я. Салій**, секр.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 261. й 307. У. Н. СОЮЗУ
В ВИЛІЕМСТАВН, Н. ДЖ.
—: відбудуться :—

У НЕДІЛЮ, 13. ЖОВТНЯ (OCTOBER 13, 1940)
зараз по Службі Божій як звичайно,
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, ВИЛІЕМСТАВН, Н. ДЖ.

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

на котрі повинні явитись всі члени враз зо жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. **Василь Загаєвич**, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члени мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Марія Гульда й **Осип Аркатин**, секретарі.

ЗАХОДАМИ ВІДДІЛІВ 261, 307, 331, 347, 378 й 457
з місцевостей Мілвіл, Вудбайн, Бріджтон, Вилиємставн, Френквил, Винслов й околиці
—: відбудуться :—

У НЕДІЛЮ, 13. ЖОВТНЯ (OCTOBER 13, 1940)
В 3. ГОД. ПОПОЛУДНІ

НАДЗВИЧАЙНІ ОКРУЖНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
на ГОҐБІН ВУЛИЦІ, МІЛВІЛ, Н. ДЖ.,

на котрі повинні явитись всі члени враз зо жіноцтвом, бо на збори загостить до нас орг. УНС. п. **Василь Загаєвич**, котрий фактами докаже, що так для нас як нашої молоді, не має під кожним оглядом кращої організації понад Укр. Нар. Союз.

На ці збори члени мають право запросити своїх знайомих й приятелів.

Окружний Союзовий Комітет на Савт Джерзі: **Іван Найда**, голова; **Стефан Чопек**, заст. гол.; **Теодор Ковальський**, й **Марія Романюк**, секретарі; **Іван Аркатин**, скарбник.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не перекаазувати нічого почтаре. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче старy й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ....

Імя й назвище ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Почта ....

ВИГНАНА КОРОЛЕВА ВЕРТАЄТЬСЯ. — Прогнана своїм бувшим чоловіком, королем Карлом, з Румунії королева Гелена, бувша грецька принцесса, вернулася до краю, як переворот вигнав з краю її мужа й його любаску. З нею їде її син, що засів на престолі по прогнанні батька.

ІВАН ТОБІЛЕВИЧ-КАРПЕНКО КАРИЙ

(З нагоди тридцять три-ліття смерти).

Дня 2. вересня ц. р. минуло тридцять три роки, як умер визначний український драматург і актор Іван Тобілевич, відомий на сцені як Карпенко-Карий. Походив він із талановитої родини панського „прикажчика" або „оконома" в селі Арсенівці на Херсонщині, яка дала українському театрові таких визначних діячів, як Микола Садовський, Панас Саксаганський та Марія Садовська, — все це брати й сестри Карпенкова, а прізвища поприбирані. Покінчивши повітову школу в сусідньому містечку Бобринці, Карпенко став тут таки дрібним канцеляристом, служив навіть у поліції в Херсоні та в Єлисаветі, але доля не дала загинути талановитому хлопцеві, що змалку виявляв любов до театру й юнаком брав участь у місцевих аматорських виставах, зраджуючи не-аби-який хист.

Утративши урядову посаду, Карпенко-Карий іде за покликанням і вступає до української трупи (товариства артистів) під проводом М. Старицького, а в 1890. р. засновує із своїм братом Саксаганським власну трупу. Як і його попередники, Марко Кропивницький та Михайло Старицький, Карпенко-Карий береться за перо, бачачи бідність українського репертуару, який хоче збагатити. І от природний талант, уміння спостерігати, знання народнього життя винесене ще зпід батьківської стріхи і збагачене підчас урядової служби, розуміння потреб сцени — все це разом причинилося до того, що твори Карпенка-Карого здобули собі великий успіх і стали тривалим набутком українського театру.

Та є вони рівночасно й видатними літературними творами, окрасою нашого драматичного письменства, становлять значний крок уперед у порівнянні з попередніми зразками української драматургії. А саме — твори Карпенка-Карого геть далеко відходять від старої української драматичної творчости, наближаючися до европейської психольогічної драми, драми, що змальовувала душевні переживання людей. Справа в тому, що давніше, підо впливом смаку й уподобань самого українського громадянства, переважно панського, яке любувалося в барвих образках народнього життя, почасти підо впливом царської цензури, яка заборняла українській літературі виходити поза межі простонародного побуту, українська драма малювала, здебільшого, назверхній бік селянського життя, широко використовуючи народознавчий матеріял — пісенний та звичаєвий. Як знаємо, старі українські драматичні твори — однаково драма чи комедія — не могли обійтися без танців, пісень, тощо, так наче „гопак" і „горілка" це якісь притаманні українському народові прикмети. І ось через переладування твору таким самим матеріялом ставав він із драми якоюсь наче оперетою, твором, де напереміну співають і говорять.

Карпенко-Карий поклав край цій поверховній побутовщині. Він поставив собі за мету — з одного боку, поглибити й змальовувати зворушення людської душі, конфлікти (сутички) пристрастей, де кохання не єдиний мотив, як це було в давнішій драмі, а на сцену виступають і суспільні чинники, побуди соціяльно-економічні. З другого боку, він ставляв собі за завдання „бичувати людські пороки", щоб сміхом крізь сльози відвертати земляків від поганих пристрастей та вчинків.

Таке розуміння свого письменницького завдання допомогло Карпенкові Карому — дати ряд яскравих і ріжнородних картин народнього життя Наддніпрянщини 80. і 90. років XIX. віку — доби упадку панського землеволодіння з одного боку, з другого — розшарування села й виділення, на тлі загального селянського зубожіння, безоглядного селянина-хижака, що думає тільки про те, щоб за всяку ціну забагатіти. Карпенко-Карий дав нам цілу низку надзвичайно барвних зразків — сільського жмикрута, насильника, що гнобить селян, визискуючи своє становище, що правдами й неправдами громадить земельку. Згадаймо старшину Михайла Михайловича з драми „Бурлака", Цокуля з драми „Наймичка", Михайла Окуня з комедії „Розумний і дурень", Филимона з твору „Підпанки", діда Миколу з драми „Понад Дніпром", нарешті Калиту з комедії „Сто тисяч" та Пузиря з твору „Хазяїн". Загалом погані, відемні представники села вдавалися Карпенкові Карому далеко краще, ніж ті, яких хотів він змалювати добрими, додатніми. Але що й тодішня дійсність давала надто мало даних для створення цих останніх, і сам автор не мав до того хисту, то й повиходили вони в нашого автора якісь надумані, нежиттєві. Ще правдивіше змальована постать бурлаки, сільського протестанта в драмі тієї самої назви. Зате „чесний хлібороб" Карпо Барильченко із „Суєти" або організатор хліборобських спілок Мирон Серпокрил із „Понад Дніпром" — постаті якісь бліді, мало живі.

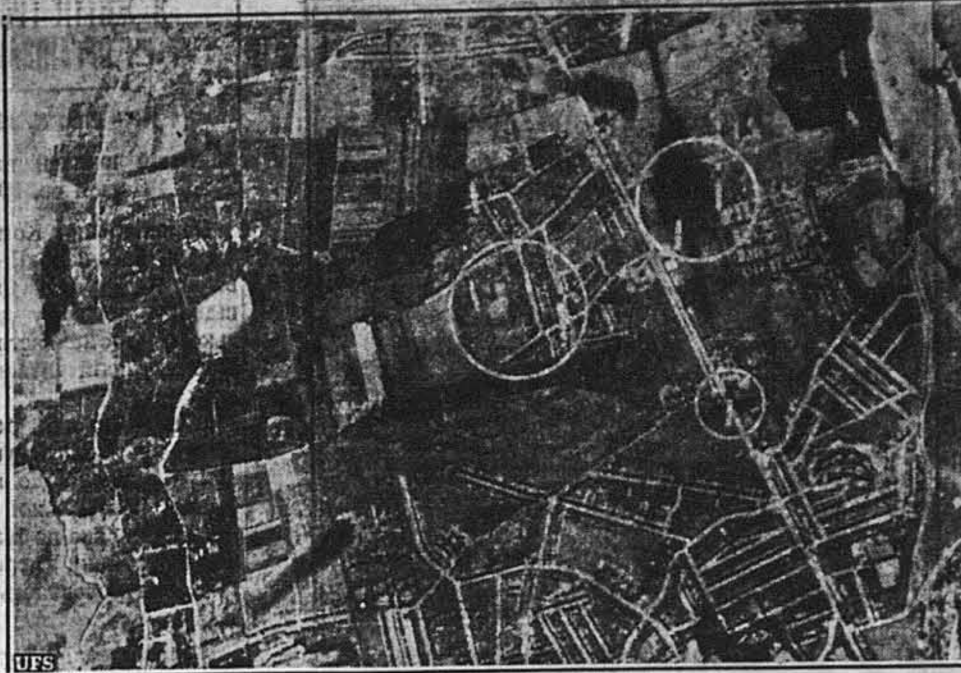
Крім суспільних питань, Карпенко-Карий торкався і „нещасливого кохання" — в гарній драмі „Безталанна" й ін., а також запускався в історію України — драми: „Сава Чалий", „Паливода XVIII. століття", „Гандзя", „Бондарівна", де на тлі колишніх подій змальовував ті самі життєві конфлікти, що й у творах із сучасного життя.

Карпенко-Карий був дуже плодовитим письменником — полишив по собі яких двацять драм і комедій. Більшість із них на все залишиться окрасою українського красного письменства. Крім своїх чисто мистецьких прикмет, стрункої будови, жвавости дії, повної драматичної напруги, вони відзначаються ще гарною мовою, соковитою в устах дієвих осіб, а це ще збільшує їх літературну вартість.

В. Дорошенко.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Місачні збори Укр. Тов. Січ, відд. 39., відбудуться в неділю, 13. жовтня, в год. 3. пополудні, в сали Укр. Нар. Дому. Проситься членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження. — А. Гайдук, предс.; І. Лесюк, фін. секр.; А. Куділик, кас.; І. Каменюк, рекорд. сер.

БОМБАРДУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО МІСТА ІСТБЕРНА.
Білі колеса зачеркнені довкола бомб, що їх скидає летун.

ВРАЖІННЯ АЛЬБЕРТІЙСЬКОГО СТУДЕНТА З ЯПОНІЇ

До Едмонтону повернув недавно з Японії укінчений студент албертійського університету М. Шумайачер, що відбув цього літа 5-тижневу прогульку до Японії, коштом японського Таймсу, в нагороду за написання розвідки на розписаний конкурс для студентів університету.

Згідно зо словами Шумайачера недавно заключений мілітарний та економічний договір між Німеччиною, Італією та Японією був природним вислідом річної успішної й зручної німецької пропаганди і поширення німецьких впливів в Японії. Шумайачер приїхав до Японії в липні, коли цей край переживав „страх перед шпіонами". У часі як він був в Японії число німецьких часописів в Кіосках (будках) зросло з одного на чотири або пять. Штаб німецької амбасади за той час зріс подвійно.

У Карюзава, японським літнищі було тоді повно німців, що носили відзнаки зо свастикою і німецькі однострої. Німецькі діти, що їздили біциклями, махали шовковими прапорцями зо свастикою. У Токіо практиковано тоді вже „блекавти" (гашення світел в ночі). Німців та італійців не уважається там чужинцями, каже цей студент. У всім, що вони роблять трактується їх з особливими оглядами, віддаючи їм всюди першенство.

Шумайачер оповідав теж, що війна з Китаєм потягає за собою великі страти в людях і коштує багато гроша. Він сказав, що на його гадку, Німеччина числить багато на побіду в Китаю, бо сподіється, що потрапить здобути собі на Далекім Сході ті впливи, які мала В. Британія.

Японія, за словами Шумайачера, є на порозі нервового потрясення. Вона пробувала з усіх сил побити Китай, одначе переконується, що він бороннться з усіх своїх сил.

Шумайачера трактовано в часі його відвидин в Японії „по королівськи". Японці, каже Шумайачер, є чемні і гостинні, але є по невільничому підлягли владі. Військові провідники, в яких руках знаходиться вся влада, є рішучі і могучі. Премієр є „японським Гітлером". У часі відвидин Японії згаданий студент мав нагоду стикатися з урядовцями і бизнесовцями. Його принимано на обідах і всяких приняттях. Конкурс на розвідку субвенціонував японський уряд, щоб скріпити дружні взаємини між Японією й Канадою.

АВСТРІЙСЬКА ЦІСАРСЬКА РОДИНА В КАНАДІ

У місті Квебеку, в Канаді має в тих днях замешкати бувша австрійська цісарева Зита, вдова по покійнім останнім австрійським цісарі Карлі зо своїми 5 дітьми. Її наймолодша донька перебуває вже на студіях у Конвенті французьких монахинь. Інші діти мають учащати на Квебекський університет Лявaль, а претендент до австрійського й угорського престолу Отто, має знова повернути до Злучених Держав і їздити там з викладами.

В ОБОРОНІ ТИХ, ЯКИХ МОГЛИБ СКРИВДИТИ

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку створився комітет зложений із сто передових провідників зпосеред християнського і жидівського світу, названий „Національна Конференція Християн і Жидів", який має за завдання поборювати всякі цькування проти невинних людей і організацій. Внаслідок скріпленої нині нагінки проти підривних елементів, трапляється таке, що несовісні люди цькують проти невинних людей, щоб у той спосіб розрахуватись з ними за особисті справи.

ТАРЗАН, ч. 125. Списа богів.

Щоб тим краще переконати тих, що сумнівались, Говко запровадив цілий гурт воїнів до місця, де був увязнений Тарзан.

Вони були зчудувані. Дійсно, велику силу мусів мати Говко і ті чужинці, що перемогли могутнього пана нетрів.

Але Агаду, знахор-чарівник, у гніві закричав: „Ти зло вчинив нашому приятелеві Тарзанові. Хайже тебе побють списи богів!"

Хвилину після того, на причуд, списа мигнула з темноти і помчалась у напрямку Говка.